

**Disputatio medica inauguralis de melancholia hypochondriaca. ... /
Praeside ... Stephani Le Moyne, ... ; publico examini subjicit Statius
Joachim Hanniel.**

Contributors

Le Moyne, Stephanus.
Hanniel, Statius Joachim.
Rijksuniversiteit te Leiden.

Publication/Creation

Lugduni Batavorum, [Leiden] : Apud viduam & haeredes Johannis Elsevirii, ...,
1677.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ckycrxq4>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS

DE

Melancholia Hypochondriaca.

Q V A M,

Præside Deo Opt. Max.

Ex auctoritate Magnifici D. Rectoris,

D. STEPHANI LE MOYNE, S.S. Theol. D. Ejus-
demque Facultatis in Inclytâ Acad. Lugd. Bat. Pro-
fessoris Ordinarii, Ecclesiastæ facundissimi,

N E C N O N

Amplissimi Senatûs Academici Consensu, & Alma

Facultatis Medica Decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis ritè ac
legitimè capiendis,

Publico examini subjicis

STATIUS JOACHIM HANNIEL, Luneburgensis.

A. D. Junii, loco, horisque consuetis.

STATIUS JOACHIM HANNIEL

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud Viduam & Hæredes JOHANNIS ELSEVIRII,
Academiae Typograph.

clō lōc LXXVII.

Nobilissimo, Excellentissimo, & Clarissimo
V I R O,

D. GOTHOFREDO MELM,
Med. & Phil. Doctori, Illu-
strissimi Principis Neoburgici
Consiliario, Archiatro, & In-
spectori Mineralium: Patro-
no & Fautori suo semper ho-
norando,

*Ad gratum animum contestandum, hanc
Disputationem Inauguralem*

Consecravit

STATIUS JOACHIM HANNIEL,

Author.

Academiae Typograph.

cl. l. c. lxxvii.

Melancholia Hypochondriaca.

uam utilis & æstimabilis sit facultas Rationalis ex ipsius depravatione satis clarè elucet; Ratiocinatio enim est singulare donum Creatoris, quâ homines præ omnibus aliis animalibus sunt præditi; ab iisdemque differunt, estque nobilissimum ac præcipuum hominis attributum, male misereque ergo se habet, cui non est Ratio salva.

T H E S I S I.

Hæc nunc facultas Rationalis in nostro proposito affectu læditur, dum nempe phantasma & in imaginatio depravatur, de tali depravatione rationis sit nostrum Thema; Antequam verò rem ipsam aggrediamur, Nomen clarius enucleabimus.

II.

Nomen huius affectus est compositum, quia & affectum designat compositum, Melancholia enim potest esse per se & essentialiter vel per accidens & consensum, & sub hac spetie recensetur & noster affectus nempe Melancholia quæ vocatur Hypochondriaca, quia humor melancolicus p. n. qui est materia peccans & causa morbi, in hypochondriis continetur, meritò exinde hoc cognomen: hypochondriaca; Melancholiæ tribuitur, cuius affectus compositi definitionem ergo sequenti modo dabimus.

III.

Melancholia Hypochondriaca: est Delirium seu depravatio imagina-

tionis vel phantasiæ per intervalla afficiens, ex iniquatione Spirituum animalium per humores melancholicos p. n. in hypochondriis ortos, productum. Subjectum; quoad morbum ipsum, est cerebrum cum spiritibus, ratione vero causarum (sed latè sumptum) sunt hypochondria, & in istis contenta quædam viscera, strictè vero est discernendum inter viscera hypochondriorum: principalia enim hunc humorem suppeditantia, ad cerebrum & spiritus obtenebrandos sunt: *Pancreas & Lien.*

IV.

Differentia in hoc morbo hæc est observanda; quod non in omni affectu hypochondriaco sit adjuncta melancholia, non semper enim melancholia oritur è malo hypochondriaco, hoc enim se latius extendit, sæpissimè enim adsunt vitia in hypochondriis absque tamen melancholia; accuratius ergo est perscrutandum, quo in loco vel viscere propriè generetur humor iste melancholicus p. n. de quo infra, ubi de loco continente, agetur.

V.

Postquam de *Nomine, Subjecto, & Differentia* brevissimè egimus, & causas proponemus.

Causa nunc *proxima & immediata*; est: Spiritus inquinatus, phantasiam depravans, ex qua sæpe etiam sequitur depravatio rationis.

Causæ mediatae & efficientes sunt: Vapores acidi & putridi, ex succo pancreatico nimis austero, seu melancholia p. n. in partibus hypochondriorum generata, elevati & spiritus animales perturbantes, & obtenebrantes; Per partes vero hypochondriorum non intelliguntur omnes hypochondriorum contentæ; sed solum ea viscera, in quibus maximè humor melancholicus generatur, quæ putamus esse Pancreas & Lienem. Veteres quidem soli Lienem adscripserunt causam in generanda melancholia p. n. ex quâ evenirent deliria melancholica, sed quia sæpissimè in talibus affectibus observantur ructus acidi, & vapores austeri, tum in diligenter observatione anatomica in pancreate acidus succus est inventus; ad effervescentiam opem suam præstans, non inique infertur: istum succum, quando sit acidior aut austerior vitiosos & melancholicos generare humores quibus mala dispositio lienis adnumerari potest, dum enim in illo sanguinis exaltatio, non rectè peragitur, sit ut in ejus parenchymate multi vitiosi cumulentur humores,

res, qui melancholiæ causam suppeditant; Dicitur quoque in Definitione: Delirium non continuum, sed per intervalla afficiens quando enim humores isti vitiosi sunt consumpti nulli quoque dantur vapores vitiosi & consequenter nulla inquinatio spirituum & melancholia; donec novi generantur humores, & inde accidit, quod tales hypochondriaci nonnunquam inopinatè absque præcedente causa manifesta in mœstitiam & mœrorem incidant.

V I.

Causa Antecedens potest esse: debilis concoctio ventriculi, apertum enim, errores ex concoctione prima non facile in secunda corrigi posse, ad hujus quoque humoris generationem opem ferunt ea quæ crassum dant succum ac acidum generant humorem, his enim succus pancreaticus fit acidior quam requiritur, indeque humorem proferunt peccantem. Idem & accidit lieni, dum hoc viscus in rectificando Sanguine est occupatum; crudo crasso humore vel sanguine obruitur, ita ut eo debilitetur, & scopum suum in rectificatione non assequatur, sed in suo parenchymate melancholicos colligit humores ex quibus consequenter provenit pravus ac melancholicus sanguis ad inquisitionem spirituum aptus.

V I I.

Locum nunc generationis vel sustentationis hujus humoris putamus, esse plerumque latus sinistrum, continens lienem & intestinum, in quo succus pancreaticus effervesceat vitiosè cum bile ac pituita, quæ partes affectæ propriè in hoc affectu melancholico dicuntur, plures quidem partes continent hypochondria, quæ etiam affici queunt, ut enim obstructions in aliis visceribus adesse possunt, sed & has absque melancholia contingere; apertum est, non autem est nostra opinio, quod hæ partes prædictæ nempe pancreas & lien solæ in melancholia hypochondriaca affectæ sint, sed & una in cæteris visceribus obstructions adesse queunt, quibus hic morbus augeri potest; generationem vero melancholiæ, in pancreate & liene statuimus.

V I I I.

Viam per quam prædicti vapores melancholiam excitantes feruntur ad cerebrum nonnulli statuunt esse œsophagum, per quem mediante ventriculo halitus ad caput tendunt, probabilius mihi vero videtur, per venas ex liene; facile enim per venam portam in cavam transire potest, unâ cum sanguine humor melancholicus, &

ex pancreate succus ille acidior & magis austerus in intestina ac exinde in venas lacteas ac ductum chyli ferum cor ingredi, ubi uterque humor vitians, sanguinem & spiritus inde generandos inquinat.

IX.

Causis prædictis absolutis sequuntur *Causæ Naturales, Nonnaturales, & Præternaturales.*

Naturales Causæ sunt Temperamentum frigidum & siccum, vel humor melancholicus & dispositio hæreditaria & prona ad melancholiam.

Nonnaturales sunt: Illegitimus sex rerum nonnaturalium usus, quarum primo occurrit: *Aër*, qui si nebulosus, humidus ac foetidus per inspirationem sanguinem, humores ac spiritus animales inquinat & ita melancholiæ ansam præbet.

Secundo peccat *Cibus ac potus*; omnis enim cibus difficilis concoctionis & pravi succi, suppeditat melancholiæ materiam, ut caro bubula, suilla, salita ac fumo indurata, omnes pisces falsi ac paludosii, similiter & aves aquatiles, ut & legumina flatu parientia, ut pisca, fabæ brassica & similia, nec non lacticia & præsertim caseus, ac vina austera & non defæcata ut & talis cerevisia est perniciofa, præsertim acida quæ sanguinem reliquosque humores vitiosos dant, & ad melancholiam disponunt.

Tertio peccat insolitus *motus & quies*, quando nempe non iusto tempore fiant, in omnibus enim attendendum, ne coctio depravetur, quæ per nimium præsertim post mensam motum facile perturbari potest, dum exinde coctio & fermentatio debilitatur, sed hoc de vehemente motu dictum, moderatus enim nullum adfert damnum. Et nimia *quies* ad hunc morbum viam parit, dum nempe per continuam vitam sedentariam, obstructionibus hypochondriorum datur ansa, circulatioque sanguinis & virtus expellendi retardatur; spiritus generantur torpidi, cumulat pituita, & sanguis redditur acidior. *Quarto* nocet *somnus* inordinatus, quando nempe statim post cibum instituitur, aut modum excedat, non minus nocent vigiliæ, si nimia adsunt, cor enim & cerebrum exsiccant, spiritus consumunt, & sic melancholico delirio occasionem præbent.

Quinto quædam animi pathemata præsertim quæ subito ac inopinatò fiunt; hunc morbum accelerant; spiritus enim facile turbant

bant ac vitiant, unaquæque enim subita alteratio, ut in irâ terrore vel mœstitia apparet, facile producit palpitationem cordis, animique perturbationem, ac sæpe inde ortam melancholiam hypochondriacam.

Sextò peccant *Excreta & Retenta*, nisi justo tempore excernantur; nimia enim detentione generantur fuliginosi vapores, qui exsurgunt & spiritus vitiant. Excretio quoque nimis subita, copiosa & inordinata in hoc morbo producendo non parum facit, dum corpus eâ nimis exhauritur, spiritus debilitantur, ac humores acriores redduntur.

X.

Causæ demum *præternaturales* sunt: Intemperies frigida & sicca, humores melancholici p. n. cumulati, sæpeque morbi diuturni, viscera in hypochondrio ac humores vitiantes, unde sæpe post morbos profligatos remanet melancholia hypochondriaca, quibus merito addantur obstructions hypochondriorum, & præsertim partium, ad melancholiam generandam facientium.

XI.

De peractis *Causis* ad *signa*, perlustranda nos conferemus.

Quorum primo occurrunt *Diagnostica*, quæ nempe statum præsentem alicujus hoc morbo laborantis patefaciunt, & sunt plerumque sequentia: Delirium absque febre cum timore ac mœstitiâ, non tamen continuum, sed per intervalla recurrens, quando nempe humores melancholici sunt consumpti, & ita vapores vitiosi non exoriuntur; sæpissime enim ægri satis sunt hilares; iisque, dum iterum est collecta materia peccans, de novo affliguntur; ægri sibi semper terribilia & periculosa imaginantur, metuuntque sine causa, & quia imaginatio est læsa, & spiritus sunt tenebricosi, iudicium quoque depravatur, ut ita de rebus perversa judicent.

Externa sequentia habet melancholicus signa: plerumque colore est fuscus, macilentus, niger, hirsutus, taciturnus, timidus, solitudinem amans fugitque sodalitatem. Interdum quoque Diabolus se immiscet melancholiæ, quod ex eo patet dum afflicti ignotis linguis loquuntur, & talia sæpe proferunt, quæ antea ignorabant, quod Cacodæmon in illis Dei permissione efficit, & ad nullam naturalem causam referri potest, quod tamen raro in melancholia per consensum, quandoque verò in melancholia per essentiam evenire solet: ratione humoris acidi ex pancreate in intestina influentis & cum bile malè effervescentis, sentiunt ægri vehementes eructationes,

Stationes, acidos vapores vel halitus flatulentos, non raro quoque in sinistro latere punctiones, pulsus est plerumque parvus, tardus vel rarus, nisi alius morbus aut passiones ipsi adjunctæ fuerint, ob crassitudinem sanguinis insomnia habent terribilia & valde anxia.

XII.

Prognostica: quando hoc malum recens & nondum inveteratum, facile sæpè curatur, victus enim bonus, qui purum dat sanguinem, multum prodesse potest; melancholia enim per consensum facilius curatur, quam per essentiam. Levior quoque est morbus dum ratio adhuc libera, difficilior verò eâ læsâ; Melancolicis & nephriticis hæmorrhoides supervenientes bonæ sunt: *Hippocr. aph. 11. sect. 6.* & sequenti aphorismo: Insanis si varices vel hæmorrhoides supervenerint insanix fit solutio.

Si quoque diu durat melancholia per consensum, tandem in melancholiam per essentiam degenerat, dum totus sanguis vitatur, ipsique spiritus animales ac sæpe in maniam abit quando nempe bilis vitiosa humori melancholico se admiscet: cujus mutationis sunt signa, quod, qui antea fuit timidus & tristis, jam fit audax & iracundus.

XIII.

Jam & signis conspectis & cura est adjicienda, cujus indicatio sit: ut intentio habeatur ad auferendas causas, quod nempe humor melancholicus primo præparetur & tunc educatur, & si delirium sit vehemens, ad phlebotomiam est properandum, quia hoc & in omnibus deliriis salutare est remedium, multumque apud multos præstitit; Vaporibus denique discussis & humoribus præparatis & eductis, obstructions in visceribus sunt aperiendæ, tandem cerebrum, ventriculus & alia principalia viscera sunt corroboranda, ne malum revertatur, Crassi humores attenuandi, acidi austeri temperandi & pituita viscida si simul concurrat attenuanda.

XIV.

Curatio jam ex tribus fontibus in scholis Medicorum usitatis est promenda, & ut secundum methodum medendi à lenientibus incipiendum, Clysteres primò sunt adhibendi, cavendum enim, ne fortibus purgantibus initio ante humorum præparationem, vitiosi succi magis irritentur, in quem usum sequens Clyster adhiberi potest:

& Herb.

℞. Herb. quinque emoll. ana p. ij. sem. anisi, carui ana ʒiʒ. fl. cham. p. ij. prunor. no. x. Coq. in aq. pura in colatura ℥j. dissolve elect. lenit. ʒj. mell. ros. ʒiʒ. ol. chamomill. violar. ana ʒj. falis p. i. Misce fiat Enema.

Lenientibus præmissis, ad emissionem sanguinis progredendum, quæ quandoque fieri potest in brachio, si vero patiens est assuetus fluxui hæmorrhoidum, harum apertio, ut & in obstructione menstrui fluxus, est promovenda, ex quibus optimum in melancholia dolenti accidere potest solatium, & præsertim, si simul adsit sanguinis copia. Si ventriculus pituitosis & viscosis vel aliis humoribus est gravatus, vomitorium conducet, ne isti humores ad alias partes protrudantur, & obstructiones in iis augeant, quod vomitorium ex antimonio vel alio appropriato confici queat.

XV.

Hisce peractis ad præparationem materiæ peccantis est accedendum, quæ infringentibus acido-austerum, & aperientibus perficitur, vitanda interim sunt omnia acida & crassiora, quia plerumque interna viscera pancreas, lien & mesenterium iis sunt repleta; nec non valde pituitosa, obstructionem enim augent, temperata ergo sunt usurpanda, quæ vim habent aperiendi & humectandi. Nec ad corrigendum acidum minima habeatur intentio, quia ut supra dictum, maxime iste humor peccat; diligenter ideoque sunt adhibenda ea, quæ infringunt acidum unaque aperiunt obstructiones, in quem usum sequentia præscribi possunt: Corallorum præparatorum utraque species, oculi cancerorum pp. chalybis limatura, antimonium Diaphoreticum, matres perlarum, margaritæ & omnes lapides pretiosi pp. item sales omnes volatiles magnarum sunt virium in aperiendis obstructionibus & corrigendo acido, ad quam etiam pertinent classem sequentes spiritus: ut Spiritus Salis armoniaci, spiritus tartari, cornu cervi, item tinctura corallorum martis aperitiva &c. Ex regno *vegetabili* sequentia profunt; ut Herb. Cetherach. fumaria, melissa, hepatica, buglossa, borrago, endivia, chamephitis, capillus veneris, cichorium, flores quatuor cordiales, sem. 4. frigida majora & minora, cortices capparum, tamarisci, fraxini, citri; Radices quinque aperientes majores & minores, cichorii, schorzonæræ, helenii, polypodii, glycyrrhizæ &c. ex quibus pro rei necessitate & judicio Medici varia confici possunt

sunt remedia; ac prout hic vel ille humor peccat, diversa inde sunt sumenda.

Ad præparandos humores potest esse sequens formula:

℞. Herb. melissæ, fumariæ, scolopendriæ, buglossæ, chamedrios ana m. f. fl. 4. cord. ana p. j. cort. tamaris. cappar. ana ʒij. Rad. cichor. polypod. scortzonn. Enulæ ana ʒß. sem. carui, fœniculi, petrosel. ana ʒj. Conscindantur & contundantur omnia crasso modo & affundatur aq. fontan. ℥iiij. coquatur ad consumptionem quartæ partis, colaturæ adde syrupi de cichoro, fumariæ ana ʒj. Spiritus salis armon ʒj. M. F. Apozema. De quo æger per diem sumat ter ʒiiij.

vel ℞. Aq. cichorii, borrag. ana ʒiß. tart. vitriolat. ʒj. syrup. de pomis. ʒß. tinctura croci ʒß. Misce fiat haustus, qui per aliquot dies hora matutina est continuandus.

XVI.

Non male quoque convenit, ut humores una præparentur & educantur, dum præparantia & purgantia simul adhibeantur, & hoc commode fieri potest per vinum aliquod medicatum: E. G.

℞. Herb. rorismarin. meliss. borrag. serpilli ana M. S.

Fl. 4. cordial. ana p. ij. cort. rad. hellebor. nigri. pp. cappar. ana ʒij. sem. anisi, fœnic. ana ʒj. fol. lenæ elect. ʒj. Rad. Rhabarb. opt. ʒß. agaric. troch. Gialap. ana ʒij. cinam. ʒj. limat. chalyb. ʒß. oc. canc. pp. ʒij. crem. tart. ʒj. Omn. conscis. & contus. dentur ad Nodulum. Cui affundantur vini albi Rhenani ℥iiij. de quo æger ʒiiij. hora matutinâ sumat.

Inter horum præparantium usum, conveniunt medicamenta, quæ respiciunt cor & cerebrum, qui confortentur & spiritus tam vitales quam animales refocillentur, in quem usum sequens Electuarium adhiberi potest.

℞. Conser. Borrag. de carne Citri, violar. anthos. ana ʒß. Spec. Diarrhod. abbat. Diatrion. santalon. ana. ʒß. Margarit. pp. ligni aloes. ana ʒj. coral. alb. & rub. pp. ana ʒj. confect. Alkerm. comp. ʒij. cum syrupo de pomis, fiat Electuarium, tegatur duplo folio auri, de hoc sumat æger per vices quantitatem instar castaneæ.

XVII.

Humores ita præparati per purgantia expelli debent, cavendum tamen

tamen ne nimis fortia initio adhibeantur, quia iis materia nimis fortiter movetur, ac propter ambages intestinorum non tam repente ejici possunt humores vitiosi, sequitur inde ut succi vitiosi ad penitiora propellantur viscera, quo obstructions facile augeri possunt, quocirca leniora purgantia sunt usurpanda, quorum compositiones in Augustana pharmacopœiâ satis sunt conscriptæ ut. Pul. Senæ pp. Montagnanæ. pul. tartari cristallini solutivus, pulvis solutivus de tribus: ex Electuariis sequentia ut Diacatholicon; Diasenæ, confectio hamech. Diaphœnicon. Lenitivum Florenzulæ; de Manna Alexandri, ex pillulis: Pill. de Tartaro Quercetani, pill. Indæ, de lapide lazuli Extract. helleb. nigri, quo verò magna consideratione est utendum & in minori dosi; nunquam tamen solum sed cum aliis mixtum. Ex his præscriptis in quamlibet formam purgantia redigi queunt. In forma potionis potest esse sequens.

✶ Fol. Senæ Elect, ʒij Rhabarb. opt. Rad. helleb. nigr. pp. ana ʒj. Sal. tartari ʒi infundantur in Aqua cichorii per noctem & post parvam ebullitionem coletur, in colatura ʒij dissolve Elect. Lenit. Sirup de cichorio cum Rhabarb. ana ʒʒ. Aqua Cinam. ʒij M. F. Haustus pro una vice mane sumendus.

Cui vero magis placet forma pulveris, sequens potest fieri.

✶ Pul. Senæ montagn. ʒj. Diagrid. sulphur. gr: vi. tart. vitr ʒj. Elæo sachari. Citri ʒj. F. P. Cui forma boli arridet sumere potest sequentem. ✶ Elect. Lenit. ʒʒ. pul. Senæ montag. ʒʒ. Crem. tartari ʒj. Cum sacharo fiat bolus.

Sed plures præscribere formulas necessitas non exigit, unusquisque enim pro ægri constitutione formulas componere potest varias.

XVIII.

Evacuato tandem humore apertisque visceribus corroborantia requiruntur, quæ primario respiciunt Cor & cerebrum, ac partes in hypochondrio sitas, sed hoc ut jam dictum non solum in fine, sed & præparantibus adjungi debent, quo citius caput & viscera ad bonum temperamentum reducantur, ad eliciendum sudorem interdum bezoartica cum antimonio diaphoretico sunt bona, diuretica vero consistunt in aperientibus & acidum plerumque corrigentibus, quorum usum in omnibus fere recommendavimus.

Ad roborandum partes affectas.

✶ Conservæ Flor. Anthos, borraginis, melissæ, violar. ana ʒj. Margarit. pp. hyacinth. pp. ana ʒj Confect. Aikerm. compl. ʒj.

spet cordial. temperat. ʒj cum sirupo citri
fiat Electuarium, partitis vicibus sumendum.

vel sequens. ✱ Spec: Lætificant. Galen. Diarrhod: Abbat.
ana ʒj. Margarit. pp. ʒj. Essent. Citri, Ambræ ana ʒss. ol. cinamom.
citri ana gutt. ij. Sachari. ʒij in aquâ borrag. dissolut. & fiant lege ar-
tis morselli, eodem modo usurpandi.

In constitutione calida & sicca optime convenit sequens emulsio
confortans.

✱ Sem. 4. frig. major. ana ʒj. amyg. dulc. ʒss. Aq borrag. Ro-
sar. cichor. ana ʒij ex his fiat secundum artem Emulsio, cui
adde margarit. pp. Schmarag. pp. ana ʒss. essent. citri Spirit.
rosar. ana ʒj Sachari perlat. ʒij. julap. rosar. ʒss. Misce fiat Emul-
sio, de qua ante somnum sumatur potiuncula. Tinctura corallorum
summo cum fructu in his occasionibus adhibetur, sed hisce sufficiat
& de pharmaceuticis, properamus ad fontem restantem nempe
diæteticum. XIX.

Sicuti enim in omnibus curationibus *Dieta* est observanda, ita & in
hoc morbo diligentissimè observari debet, omnia enim medica-
menta frustra adhibentur, nisi bona observetur diæteta, sedulò ergo
vitentur omnes causæ, ex quibus hoc malum procedere potest, de
quibus supra inter causas non naturales tractavimus, abstinendum
ideo ab omnibus alimentis crassi & viscosi succi, & usurpandi sunt
cibi boni succi & facilis concoctionis, ut caro gallinarum, vitulo-
rum, agnorum & vervecum, inter pisces sunt optimi lucius, perca,
trutta & omnes Saxatiles, panis sit albus, & probe coctus, potus
optimus est vinum rhenanum sed tenue inter quæ eligendum est
mosellanum, deficiente vero vino, bibenda est cerevisia bene co-
cta & probe defecata, optima vero est convenientibus herbis ut:
melissa, rosinarino & similibus medicata, Acidulæ in aliquibus ma-
gnam præstant commodum in aperiendis obstructionibus visce-
rum, idoque in hoc casu quandoque sunt adhibendæ, aut per se, aut
vino diluendæ, mæstitiæ & curæ valde sunt perniciosæ, maximè
ideoque sunt fugiendæ. Somnus si non sponte, per media promo-
veri oportet, vigiliæ enim in hoc affectu sunt magni incommodi,
alvus ut respondeat & sit laxa opera est danda.

Sed quia de omnibus breviter agere constitui, hæc pauca suf-
ficient; Deus T. O. M. qui hucusque tam praxi quam studio meo
benedixit, ipse porro omnes meos labores dirigat ad sui S. nominis
gloriam, mei proximique Salutem.

CUI TRIUNQ DEO SIT LAUS HONOR & GLORIA.